

Received/Geliş	:	2025 April/Nisan	Accepted/Kabul	:	2025 May/Mayıs	Published/Yayın	:	2025 June/Haziran
----------------	---	------------------	----------------	---	----------------	-----------------	---	-------------------

Evde Eğitim Yapılan Özel Gereksinimli Öğrencilerin Yaşam Becerilerini Geliştirmede Oyun ve Arkadaşlık Etkisinin İncelenmesi

Betül Eker¹ Kadir Çelik²

Atıf/Reference: Eker, B. ve Çelik, K. (2025). Evde Eğitim Yapılan Özel Gereksinimli Öğrencilerin Yaşam Becerilerini Geliştirmede Oyun ve Arkadaşlık Etkisinin İncelenmesi. *Yönetim ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 81-95.

Özet

Bu araştırmanın amacı, evde eğitim uygulaması kapsamında özel gereksinimli öğrencilere yaşam becerilerinin kazandırılmasında oyun ve arkadaşlık ilişkilerinin etkisini sınıf öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak incelemektir. Nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) desenine göre yapılandırılan bu çalışma, 2025 yılı bahar döneminde farklı illerde görev yapan 14 özel eğitim öğretmeniyle yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla gerçekleştirilmiştir. Veriler, içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiş; öğretmen görüşleri doğrultusunda temalar, kategoriler ve kodlar oluşturularak değerlendirilmiştir. Araştırma bulgularına göre, evde eğitim özel gereksinimli bireyler için hem akademik hem de yaşam becerileri bakımından önemli bir fırsat sunmakta; özellikle bireyselleştirilmiş öğretim olanaklarıyla öğrenmenin kalıcılığı desteklenmektedir. Oyun ve oyunlaştırma tekniklerinin öğrencilerin dikkat, motivasyon ve öğrenme isteğini artırdığı, aynı zamanda sosyal-duygusal gelişimlerini desteklediği görülmüştür. Bununla birlikte, arkadaşlık ilişkilerinin sınırlı kalmasının sosyal etkileşim açısından bir dezavantaj oluşturduğu belirtilmiştir. Araştırmada ayrıca, yaşam becerilerinin kazandırılmasında ailenin sürece aktif katılımının belirleyici bir faktör olduğu vurgulanmıştır. Sonuç olarak, evde eğitimde yaşam becerilerinin etkili biçimde kazandırılması için oyun temelli öğrenme, aile iş birliği ve sosyal etkileşime fırsat veren yapıların geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Evde eğitim, özel gereksinimli birey, yaşam becerileri, oyun, arkadaşlık.

The Effect of Play and Friendship on the Development of Life Skills in Home-Schooled Students with Special Needs

Abstract

The purpose of this study is to examine the effect of play and friendship relationships on the acquisition of life skills by students with special needs within the scope of home education, based on the opinions of classroom teachers. This study, which was structured according to the phenomenology design of qualitative research designs, was conducted through semi-structured interviews with 14 special education teachers working in different provinces in the spring semester of 2025. The data were analyzed using content analysis, and themes, categories, and codes were created and evaluated based on the teachers' views. According to the research findings, home education offers important opportunities for individuals with special needs in terms of both academic and life skills; in particular, it supports the retention of learning through individualized teaching opportunities. It was observed that play and gamification techniques increase students' attention, motivation, and desire to learn, while also supporting their social-emotional development. However, it was noted that limited friendships constitute a disadvantage in terms of social interaction. The study also emphasized that active family participation in the process is a determining factor in the acquisition of life skills. In conclusion, it is recommended that game-based

¹ Uzman Öğretmen; Derbentbaşı İlkokulu; <https://orcid.org/0009-0005-6355-5702>; betuleker76@gmail.com;

² Öğretmen; MEV Öğretmen Serkan Akyaz İlkokulu, <https://orcid.org/0009-0004-3841-2868>; kadircelik06@hotmail.com;

learning, family collaboration, and structures that provide opportunities for social interaction be developed to effectively impart life skills in home education.

Keywords: Home education, individuals with special needs, life skills, play, friendship.

1. Giriş

Farklı yaştaki çocukların resmi okullarda eğitim alamadıkları için evlerinde eğitim alması, evde eğitim olarak bilinir. Evde eğitimde öğrenme ve öğretme etkinlikleri öğrencilerin gelişimlerine uygun olarak planlanmıştır. Etkinlikler genellikle evlerde yapılır. Öğretmenler ise evde eğitim konusunda eğitim almış ve gönüllü olarak öğrencilere eğitim vermek için görevlendirilen eğitimcilerdir. Ayrıca, evde eğitim, öğrencilere evde eğitim verilmesi yanında ebeveynlerin de eğitime büyük ölçüde katılımını gerektiren bir yaklaşımdır (Taşdan ve Demir, 2010). Dolayısıyla evde eğitim, özel gereksinimli bireylerin ihtiyaçlarını doğal yaşam ortamlarında karşılamak için oluşturulan ortamlardır. Ebeveynlerin mevcut ihtiyaçlarını kendi yaşam ortamlarında anlayabilmeleri ve etkinlik ve planlama sürecine dahil edilebilirler (Birkan, 2002).

Ebeveynlerin evde eğitim almak istemelerinin çeşitli nedenleri vardır. Bunlardan bazıları, çocuklarını karakter ve ahlak açısından kendilerinin istediği şekilde yetiştirmek istemeleri (Bauman, 2001) ve özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklarının özel yeteneklerine, ihtiyaçlarına ve gereksinimlerine göre evde daha uygun bir eğitim sağlayabileceklerini düşünmeleridir (Basham vd., 2007). Evde eğitim, ebeveynlerin çocuklarının okullarda olduklarından daha fazla akademik başarı sağlamasını istemesi, öğrenciler için yeni pedagojik yaklaşımlar kullanmak istemesi, aile ilişkilerini güçlendirmek istemesi ve yetişkinler rehberliğinde sosyal etkileşimler sağlamak istemesi gibi nedenlerle tercih edilmektedir (Ray, 2015). Ek olarak, evde eğitim almak isteyen ebeveynlerin bazıları, eğitimin yetersiz olması, okul içi ve dışındaki güvenlik durumlarının ebeveynleri endişelendirmesi ve çocuklarının çeşitli sağlık sorunlarının olması nedeniyle evde eğitimi tercih etmektedir (Sarı, Karaca ve Kızılkaya, 2020).

Kişinin bir işi başarıma ve işlemi amacına uygun olarak sonuçlandırma yeteneği, beceri olarak bilinir (TDK, 2024). Bu durumda, günlük yaşam deneyimleri ile bir yeteneğin tesadüfen kazanılıp kazanılmadığı ya da gelişimi sorgulanabilir (Yuen vd., 2010). Eğitim, aile hayatı, okul hayatı, arkadaşlık ilişkileri, sivil toplum örgütleri ve diğer kurum ve kuruluşlar aracılığıyla yaşam becerilerini geliştirse de, düzenli olarak eğitim almak bu becerilere istenilen düzeyde yön verebilir. Bu bağlamda yaşam becerileri, kurslar, projeler ve müfredatlar gibi çeşitli eğitimler dahildir. Karakter oluşturma eğitimi, kişinin mesleki, kişisel, sosyal ve akademik olarak gelişmesine yardımcı olabilir (Kolburan ve Tosun, 2011). Özel gereksinimli bireylerin yeme, içme, giyinme gibi günlük ihtiyaçlarını karşılamak için temel yaşam becerileri olarak bilinen şeylere odaklanırlar.

Öğretmenler, özel gereksinimli bireylerin yeme, içme, giyinme gibi günlük gereksinimlerine de odaklanırlar. Oyun, bireyin yaşamının her aşamasında yer alan etkinliklerden biridir. Çocukların sosyal uyumunu, zekâsını ve becerilerini geliştirmesini destekleyen, eğlenerek ve hoşça vakit geçirerek rahatlamalarını sağlayan, belirli kurallar çerçevesinde, belirli zaman ve yerde gerçekleştirilen bir etkinliktir (Özer, Gürkan ve Ramazanoğlu, 2006). Oyunlar, öğrencilerin aktif katılımını sağlayacak şekilde titizlikle tasarlandığında, basit, anlaşılır, eğlenceli, öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerine, farklı yetenek, beceri ve kişisel özelliklere hitap edecek şekilde tasarlandığında, aktif öğrenme stratejisi adı altında bir eğitim oyunu yöntemi olarak kabul edilir (Varışoğlu vd., 2013). Bu çalışmanın amacı, evde eğitim yapılan özel gereksinimli öğrencilerin yaşam becerilerini geliştirmede oyun ve arkadaşlık etkisini öğretmen gözüyle incelemek ve eğitim sürecinde önemini araştırmaktır.

2. Yöntem

Nitel araştırma deseni bu çalışmada kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Veriler, 12 kadın ve 2 erkek olmak üzere toplam 14 katılımcı öğretmen ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla elde edilmiştir. Üç alan uzmanı, temaları oluşturdu, değerlendirdi ve çözümlendi, böylece toplanan verilerin güvenilirliği ve geçerliliği gerçekleştirilmiştir. Dış güvenilirlik için, benzer çalışmayı yürütecek araştırmacılara yöntemler ve incelemeler hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Verilerin analizi için içerik analizi yöntemi kullanılmış olup frekanslar ve kategoriler kullanılarak oyunlaştırma, arkadaşlık ve aile, yaşama becerileri ve öneri temaları oluşturulmuştur.

Bu araştırma, özel gereksinimli öğrencilere yönelik evde eğitim uygulamaları kapsamında yaşam becerilerinin kazandırılmasında oyun ve arkadaşlık ilişkilerinin etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni çerçevesinde yürütülmüştür. Bu desen, bireylerin belirli bir olguya ilişkin deneyimlerini ve bu deneyimlere yükledikleri anlamları derinlemesine anlamaya yönelik uygun bir yaklaşımdır (Creswell, 2013; Yıldırım & Şimşek, 2018).

Araştırmanın çalışma grubunu, maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle seçilen ve Bingöl ili merkezinde görev yapan 14 özel eğitim öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcılar, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı farklı kademelerde görev yapan ve aktif olarak evde eğitim hizmeti sunan deneyimli öğretmenlerden seçilmiştir. Bu yöntem, çalışılan olgunun farklı boyutlarını ortaya koymak amacıyla kullanılmıştır (Patton, 2014). Katılımcıların mesleki kıdemleri 5 ile 20 yıl arasında değişmektedir.

Araştırmada veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu hazırlanırken öncelikle alanyazın incelenmiş ve araştırma amacına uygun olarak beş açık uçlu soru oluşturulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak sorular son haline getirilmiştir. Görüşme formundaki sorular, evde eğitimde yaşam becerilerinin kazandırılmasına ilişkin öğretmenlerin deneyimlerini, karşılaştıkları sorunları, oyun ve arkadaşlık ilişkilerine dair gözlemlerini kapsamaktadır.

Veriler, 2025 yılı ilkbahar döneminde çevrim içi platformlar üzerinden birebir yapılan görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Görüşmeler, öğretmenlerin uygunluk durumlarına göre sesli veya yazılı biçimde gerçekleştirilmiştir. Her görüşme yaklaşık 25–35 dakika sürmüştür. Öğretmenlerin gönüllü katılımı alınmış, etik ilkelere uygun biçimde araştırma süreci yürütülmüştür.

Toplanan veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İlk olarak, öğretmenlerin verdikleri yanıtlar yazılı hale getirilmiş ve ardından veriler tekrarlı okumalarla kodlanmıştır. Kodlardan hareketle kategoriler ve temalar oluşturulmuş, bulgular sıklıkla destekleyici örnek görüşlerle birlikte sunulmuştur. Kodlama süreci iki araştırmacı tarafından bağımsız şekilde yürütülmüş, görüş birliği sağlanarak güvenilirlik artırılmıştır. İçerik analizinde Yıldırım ve Şimşek'in (2018) önerdiği dört aşamalı analiz süreci (verilerin kodlanması, kategorilerin belirlenmesi, temaların oluşturulması, bulguların yorumlanması) temel alınmıştır.

Araştırmada iç geçerlik (anlam geçerliği) için uzman görüşüne başvurulmuş, yarı yapılandırılmış formdaki sorular uzman akademisyenler tarafından değerlendirilmiştir. İç güvenilirlik açısından, verilerin kodlanmasında bağımsız kodlayıcılar arasında %85'in üzerinde görüş birliği sağlanmıştır (Miles & Huberman, 1994). Ayrıca doğrudan alıntılara yer verilerek okuyucunun kendi çıkarımlarını yapması desteklenmiş, betimsel yeterlilik sağlanmıştır.

3. Bulgular

Katılımcılara **“Özel gereksinimli öğrencilere yapılan evde eğitim uygulaması hakkında görüşleriniz nelerdir? (Gerekli / gereksiz yönüyle Faydalı/faydasız yönüyle)”** sorusu yöneltilmiş ve 14 özel eğitim öğretmenin evde eğitim uygulamasına ilişkin görüşlerinin içerik analizi aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 1. Özel Gereksinimli Öğrencilere Yapılan Evde Eğitim Uygulaması Hakkında Öğretmen Görüşleri

Tema	Kategori	Kodlar	f	Katılımcılar
Evde Eğitimin Gerekliliği	Eğitime Erişim ve Fırsat Eşitliği	Zorunlu eğitim erişiminin sağlanması	5	K3, K7, K10, K12, K13
		Fırsat eşitliği açısından gereklilik	3	K4, K8, K12
		Sağlık sorunları nedeniyle eğitime katılamayanlar için çözüm	4	K3, K7, K10, K13
		Öğrenciye özel öğrenme süreci	5	K7, K9, K10, K11, K13
Evde Eğitimin Yararları	Bireyselleştirilmiş Eğitim Olanakları	Öğrenme verimliliği ve odaklanma	3	K7, K9, K13
		Güvende hissetme ve duygusal destek	2	K7, K10
		Akran ilişkilerinden yoksunluk	4	K2, K7, K9, K13
Evde Eğitimin Sınırlılıkları ve Dezavantajları	Sosyal Etkileşim Yetersizliği	Sosyalleşme fırsatlarının azalması	2	K9, K13
		Yetersiz kaynak ve öğretmen desteği	2	K10, K13
	Kaynak ve Uygulama Sınırlılıkları	Teknolojik gereksinimler ve altyapı sorunları	1	K13

Katılımcıların büyük çoğunluğu evde eğitim uygulamasını hem gerekli hem de faydalı bulmaktadır. Özellikle sağlık sorunları nedeniyle okul ortamına katılamayan öğrenciler için bu uygulama, eğitime erişimde önemli bir fırsat sunmaktadır. Bireyselleştirilmiş eğitim olanakları, öğrenme sürecinde daha fazla dikkat ve esneklik sağlayarak öğrencilerin akademik gelişimini desteklemektedir. Ancak, sosyal gelişim, akran etkileşimi ve kaynak kullanımı gibi yönlerden bazı dezavantajların bulunduğu da vurgulanmıştır. Öğrencilerin okul dışı eğitimde akranlarıyla iletişimden yoksun kalması ve ev ortamında yeterli altyapı bulunmaması, uygulamanın sınırlayıcı yönleri olarak öne çıkmaktadır.

Bazı katılımcı ifadeleri şu şekildedir:

“Bu uygulama, öğrencinin eğitime erişimini kesintisiz şekilde sürdürmesine olanak tanır.” (K7)

“Her çocuk için eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması için gereklidir.” (K8)

“Öğrencinin ihtiyaçlarına göre özel olarak hazırlanmış bir eğitim programı uygulanabilir.” (K13)

“Birebir eğitim sayesinde öğrencinin dikkatini dağıtan unsurlar minimize edilir.” (K13)

“Akran ve sosyal ilişkilerin geliştirilmesi hususunda ne yazık ki izole kalmaktadır.” (K2)

“Uygulamanın etkili olabilmesi için doğru planlanması gerekir. Yeterli kaynak sağlanmadığında faydasız hale gelebilir.” (K10)

Evde eğitim uygulaması, özel gereksinimli öğrencilerin eğitim hakkından tam anlamıyla yararlanmalarını sağlamak adına önemli ve işlevsel bir modeldir. Katılımcı öğretmenler bu süreci, bireysel farklılıklara uygun şekilde yapılandırıldığında son derece verimli bulmaktadır. Ancak uygulamanın başarılı olabilmesi için planlama, kaynak desteği, teknolojik donanım ve sosyal destek sistemleriyle güçlendirilmesi gerekmektedir. Özellikle sosyal etkileşimi destekleyecek ek çözümler ve öğretmen-veli iş birliğini artıracak mekanizmalar geliştirilmeli; evde eğitim, sadece akademik değil, bütüncül bir gelişim modeli olarak ele alınmalıdır.

Katılımcılara “**Özel gereksinimli öğrencilere yapılan evde eğitim uygulamasında yaşam becerilerini nasıl kazandırıyorsunuz?**” sorusu yöneltilmiş ve 14 özel eğitim öğretmenin evde eğitim uygulamasına ilişkin görüşlerinin içerik analizi aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 2. Özel Gereksinimli Öğrencilere Yapılan Evde Eğitim Uygulamasında Yaşam Becerilerini Kazandırma Hakkındaki Öğretmen Görüşleri

Tema	Kategori	Kodlar	f	Katılımcılar
Öğretim Yöntemleriyle Yaşam Becerisi Kazandırma	Uygulamalı ve Deneyimsel Öğrenme	Yaparak-yaşayarak öğrenme	5	K4, K5, K6, K7, K10
		Günlük yaşam aktiviteleri ile öğretim	3	K7, K10, K11
		Gerçek materyallerle çalışma	2	K1, K9
Bireyselleştirme ve Öğrenciye Uygunlaştırma	Öğrenci İhtiyacına Göre Farklılaştırma	Öğrencinin bireysel özelliklerine göre planlama	5	K4, K8, K10, K12, K13
		Öğrencinin ilgi ve güçlü yönlerini kullanma	3	K3, K7, K11
		BEP doğrultusunda materyal ve içerik uyarlama	2	K1, K10
Yöntem ve Tekniklerin Çeşitlendirilmesi	Öğretim Stratejileri	Oyunlaştırma, drama ve rol yapma	4	K3, K4, K7, K13
		Aşamalı öğretim, modelleme, beceri analizi	2	K2, K10
		Dijital kaynak ve platform kullanımı	2	K7, K13
Sosyal-Duygusal Becerilerin Gelişimi	Sosyal Etkileşim ve İfade Becerileri	Karar verme, iletişim, empati gibi temel yaşam becerileri	2	K10, K13
		Akran ilişkileri ve sosyal gelişim fırsatları	2	K11, K13

Öğretmenlerin görüşlerine göre, evde eğitimde yaşam becerilerinin kazandırılması süreci bireyselleştirilmiş, uygulamalı ve çok boyutlu stratejilerle desteklenmektedir. Öğrencilerin güçlü yönlerine, günlük yaşantılarına ve özel gereksinimlerine uygun içerikler geliştirilmektedir. Oyunlaştırma, drama, günlük yaşam becerileri öğretimi, problem çözme çalışmaları, modelleme, BEP tabanlı içerik geliştirme ve dijital kaynaklar en sık kullanılan yöntemler arasında yer almaktadır. Ayrıca öğretmenler, sosyal-duygusal gelişimin bu süreçte önemli olduğunu vurgulamakta; akran ilişkileri, öz-yeterlik, stresle baş etme gibi becerileri destekleyici uygulamalara da yer vermektedir. Katılımcıların bir kısmı da aile katılımını ve teknolojik desteği sürecin vazgeçilmez öğeleri olarak değerlendirmiştir.

Bazı katılımcı ifadeleri şu şekildedir:

“Yemek yapma, kişisel bakım gibi becerileri küçük adımlara bölerek öğretirim.” (K10)

“Yaparak, göstererek, oyun ve temas ile.” (K6)

“BEP doğrultusunda uygun eğitim planı ve stratejiler geliştirilir.” (K10)

“Okuldan öğrencinin BEP’ine göre materyal getiriyorum.” (K1)

“Video model, aşamalı yardım, beceri analizi ve görseller.” (K2)

“Temel becerileri küçük adımlara bölerek öğretirim.” (K10)

“Duygularla baş etme, stresle baş etme gibi yaşam becerileri kazandırmaya çalışıyorum.” (K13)

Evde eğitim ortamında yaşam becerilerinin kazandırılması; öğrencinin bireysel özelliklerine göre planlanmış, yapılandırılmış, çoklu öğretim yöntemleriyle zenginleştirilmiş ve sosyal-duygusal gelişimi kapsayan bir süreçtir. Öğretmenlerin stratejileri öğrencilerin sadece akademik değil, gündelik yaşama uyum ve bağımsızlık becerilerini de güçlendirmeye yöneliktir. Bu nedenle, öğretmen-aile iş birliği, teknoloji kullanımı ve öğrenci merkezli içerik geliştirme başarıyı artıran temel unsurlar olarak öne çıkmaktadır.

Katılımcılara “**Özel gereksinimli öğrencilere yapılan evde eğitim uygulamasında oyun/oyunlaştırmayı kullanıyor musunuz? Kullanıyorsanız oyununun eğitime etkisini örneklerle açıklar mısınız? Oyunlarla öğretimin yararları hakkında görüşleriniz nelerdir?**” sorusu yöneltilmiş ve 14 özel eğitim öğretmenin evde eğitim uygulamasına ilişkin görüşlerinin içerik analizi aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 3. Özel Gereksinimli Öğrencilere Oyun/Oyunlaştırmayı Kullanma Hakkındaki Öğretmen Görüşleri

Tema	Kategori	Kodlar	f	Katılımcılar
Oyun ve Oyunlaştırmanın Kullanım Düzeyi	Oyun/Oyunlaştırma Kullananlar	Aktif olarak kullananlar	12	K1, K3, K4, K5, K6, K7, K9, K10, K11, K12, K13, K14
		Oyunları ders öncesi/sonrası pekiştirme aracı olarak kullananlar	2	K12, K14
		Süre kısıtlılığı ve verimlilik gerekçesiyle sınırlı kullananlar	1	K2
Oyun ve Oyunlaştırmanın Eğitime Etkileri	Akademik Beceri Gelişimi	Kalıcı öğrenme ve tekrar fırsatı sunma	4	K1, K7, K12, K13
		Kavram öğretiminde somutlaştırma	2	K10, K13
	Sosyal ve Duygusal Gelişim	Sosyal etkileşim ve iletişim becerileri	4	K3, K7, K10, K13
		Duygusal destek ve ifade becerisi	2	K11, K13
	Motor ve Bilişsel Beceri Gelişimi	Motor koordinasyonun gelişimi	2	K7, K10
		Problem çözme ve eleştirel düşünme	2	K10, K13
Oyunların Öğrenme Sürecine Katkıları	Motivasyon ve Dikkat Artışı	Derse karşı ilgi ve isteği artırma	5	K3, K7, K10, K12, K13
		Sıkılmadan öğrenme ortamı sağlama	3	K7, K12, K13
		Öğrencinin hızına ve seviyesine göre uyarlama	3	K1, K10, K13

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu evde eğitim sürecinde oyun ve oyunlaştırmayı aktif bir öğretim stratejisi olarak kullanmaktadır. Oyun, sadece öğrenmeyi kolaylaştırmakla kalmayıp aynı zamanda öğrencinin motivasyonunu artırmakta, dikkatini yoğunlaştırmakta, sosyal-duygusal gelişimini desteklemekte ve bilişsel becerilerini pekiştirmektedir. Ayrıca, oyunlar öğrencilerin ev ortamında daha az stresli, daha katılımcı ve daha mutlu bir öğrenme süreci geçirmesine olanak sağlamaktadır. Özellikle ritmik saymalar, eşleştirme, hikâye oluşturma, dijital oyunlar, fiziksel parkurlar gibi somut uygulamalar; öğrencilerin yaş, gelişim ve ihtiyaç düzeylerine göre uyarlanarak uygulanmaktadır. Az sayıda katılımcı ise sürenin kısıtlılığı veya daha verimli bulunduğu gerekçesiyle oyun kullanımını sınırlı tutmaktadır.

Bazı katılımcı ifadeleri şu şekildedir:

“Oyunla öğretim öğrencinin kalıcı öğrenmesine olanak sağlıyor.” (K1)

“Oyun, eğitimi çekici hale getiriyor; okuma için dijital puanlama sistemi kullanıyorum.” (K7)

“İsteyerek yapılan tekrar, öğrenilen bilgilerin kalıcı hale gelmesini sağlar.” (K12)

“Matematik parkuru gibi fiziksel oyunlarla bedensel ve zihinsel gelişimi birleştiriyorum.” (K7)

“Oyunu öğrencinin yaşına, ilgisine ve seviyesine göre planlıyorum.” (K1)

“Her gittiğimde farklı oyuncaklar götürüyor, öğrencinin ilgisine göre dersle ilişkilendiriyorum.” (K13)

Evde eğitimde oyun ve oyunlaştırma, özel gereksinimli öğrencilerin akademik, sosyal, duygusal ve motor becerilerini bütüncül şekilde destekleyen güçlü bir yöntemdir. Oyun yoluyla öğrenme, hem öğretmenin öğretim sürecini yapılandırmasını kolaylaştırmakta hem de öğrencinin dersi içselleştirmesini sağlamaktadır. Oyunların öğrenciye uygunlaştırılması, aile desteğiyle birlikte kullanımı ve dijital kaynaklarla zenginleştirilmesi bu sürecin etkinliğini daha da artırmaktadır. Bu nedenle, evde eğitim planlamalarında oyunlaştırılmış etkinliklerin bilinçli şekilde entegrasyonu önerilmektedir.

Katılımcılara “**Özel gereksinimli öğrencilere yapılan evde eğitim uygulamasında yaşam becerilerini nasıl kazandırma da ailenin etkisi var mıdır? Varsa ne şekildedir? Açıklar mısınız?**” sorusu yöneltilmiş ve 14 özel eğitim öğretmeninin evde eğitim uygulamasına ilişkin görüşlerinin içerik analizi aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 4. Özel Gereksinimli Öğrencilerine Yaşam Becerilerini Kazandırma Ailenin Etkisi Hakkındaki Öğretmen Görüşleri

Tema	Kategori	Kodlar	f	Katılımcılar
Ailenin Yaşam Becerisi Kazandırmadaki Rolü	Aile Desteğinin Gerekliliği ve Etkisi	Aile desteği olmadan gelişimin mümkün olmaması	5	K1, K4, K5, K10, K1
		Ailenin motivasyon ve duygusal destek sağlayıcı rolü	5	K3, K4, K10, K12, K13
		Ailenin öğretim sürecine katılımı	4	K2, K7, K9, K10
Ailenin Uygulama Sürecindeki Fonksiyonları	Yaşam Becerilerinin Günlük Yaşama Entegre Edilmesi	Günlük rutinlere uygulama yoluyla öğrenme	4	K7, K9, K10, K13
		Öğrenciye evde uygun ortam oluşturulması	3	K11, K12, K13
	Aile-Öğretmen İş Birliği	Rehberlik ve eşgüdüm	4	K2, K10, K13, K14
		Eğitim programına katılım ve geri bildirim	2	K13, K14
Ailenin Bilinç Düzeyi ve Sorumlulukları	Ailenin Eğitimi ve Bilinçlendirilmesi	Bilinçli aile yaklaşımı	3	K10, K13, K14
		Aile içi etkileşimlerin eğitime katkısı	3	K8, K10, K13

Katılımcıların tümü, evde eğitimde yaşam becerilerinin kazandırılmasında ailenin vazgeçilmez bir rol üstlendiğini belirtmiştir. Öğretmenler, yalnızca ders saatleriyle sınırlı kalmayan bu süreçte, ailenin eğitime aktif katılımı, destekleyici davranışları ve günlük yaşantıyı eğitimle bütünleştirme becerileri sayesinde öğrenmenin kalıcı hale geldiğini vurgulamıştır. Özellikle rutinlerin oluşturulması, uygun ev ortamının sağlanması, motivasyonel destek, çocuğa sorumluluk verilmesi, aile-öğretmen iş birliği gibi pratik alanlarda ailenin etkisinin çok belirleyici olduğu ifade edilmiştir. Bununla birlikte, sürecin etkili işleyebilmesi için ailelerin bilinçlendirilmesi ve yönlendirilmesi gerektiği de açıkça ortaya konmuştur.

Bazı katılımcı ifadeleri şu şekildedir:

“Aile desteği olmadan beceri gelişimi mümkün olmuyor.” (K1)

“Eğitimin aile tarafından sürdürülebilir olması gerekir.” (K5)

“Örneğin giyinme becerisi, aile tarafından her gün tekrar ettirilerek kalıcı hale getirilir.” (K7)

“Rutinlerle desteklendiğinde yaşam becerileri daha kolay kazanılır.” (K9)

“Bilinçli aileler sosyal hayattan kopmadan çocuklarını geliştirir.” (K13)

Evde eğitim sürecinde yaşam becerilerinin kazandırılması, yalnızca öğretmenin sorumluluğunda değil, aynı zamanda ailenin aktif, sürekli ve bilinçli katkısıyla mümkün olmaktadır. Aile; öğrencinin günün büyük kısmını geçirdiği bir çevre olarak, öğrendiklerini günlük yaşama entegre etme, davranış kalıcılığı sağlama ve sosyal-duygusal destek sunma açısından kilit bir faktördür. Öğretmenin rehberliğinde, ailelerin sürece katılımı ne kadar yüksek olursa, öğrencinin bağımsızlık ve yaşam becerisi kazanımı da o denli artmaktadır.

Katılımcılara “**Özel gereksinimli öğrencilere yapılan evde eğitim uygulamasında yaşam becerilerini daha iyi kazandırmada önerileriniz nelerdir?**” sorusu yöneltilmiş ve 14 özel eğitim öğretmeninin evde eğitim uygulamasına ilişkin görüşlerinin içerik analizi aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Öğretmenlerin önerileri, evde eğitimde yaşam becerilerinin kazandırılmasında bütüncül bir yaklaşımın benimsenmesi gerektiğine işaret etmektedir. Bireysel ihtiyaçlara göre uyarlanmış eğitim planları, duygusal dostu ortamlar, adım adım yapılandırılmış öğretim teknikleri ve günlük yaşamla bütünleşik uygulamalar sürecin temelini oluşturmaktadır. Aynı zamanda öğretmenler, ailelerin eğitilmesinin ve bilinçlendirilmesinin yaşamsal önemde olduğunu vurgulamaktadır. Ailelerin yalnızca izleyici değil, aktif birer öğretim destekçisi olmaları gerektiği, öğrenilen becerilerin günlük yaşantıya entegre edilmesiyle öğrenmenin kalıcı hale geldiği görüşü hâkimdir.

Tablo 5. Özel Gereksinimli Öğrencilerine Yaşam Becerilerini Daha İyi Kazandırmada Önerileri Hakkındaki Öğretmen Görüşleri

Tema	Kategori	Kodlar	f	Katılımcılar
Öğretim Sürecinin Etkinleştirilmesi	Bireyselleştirilmiş ve Uygunlaştırılmış Eğitim	Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı (BEP/BÖP)	3	K10, K12, K13
		Yaşama entegre ve adım adım öğretim	3	K3, K10, K13
	Öğretim Ortamının Düzenlenmesi	Yerinde veya beceriye uygun öğrenme ortamı	2	K1, K12
		Duyusal dostu ve dikkat çekici ortam	1	K13
Aile ve Toplum Katılımının Artırılması	Aile Eğitimi ve Rehberliği	Ailenin sürece dahil edilmesi	5	K2, K5, K6, K10, K13
		Aileye sorumluluk ve bilinç kazandırma	3	K2, K8, K10
		Okula erişim ve grup çalışmaları	3	K11, K12, K14
Öğretim Yöntemleri ve Araçları	Teknoloji ve Dijital Materyal Kullanımı	Dijital platformlar, oyunlaştırma ve interaktif uygulamalar	4	K2, K7, K10, K13
		Yardımcı teknolojiler ve görsel destek	2	K10, K13
	Etkileşimli, Sanatsal ve Sportif Etkinlikler	Oyun ve etkileşimli uygulamalar	3	K7, K10, K13
		Sanatsal ve sportif yönlerin geliştirilmesi	1	K12

Bununla birlikte, öğrencilerin toplumsal etkileşimlerden kopmaması, grup etkinliklerine veya okullara zaman zaman erişiminin sağlanması gibi öneriler, sosyal-duygusal gelişim açısından dikkat çekicidir. Ayrıca teknolojinin olanaklarından yararlanılması, oyunlaştırmanın entegrasyonu ve yaratıcı etkinliklerin önemi özellikle vurgulanmıştır.

Bazı katılımcı ifadeleri şu şekildedir:

“Ailelerin eğitim sürecine aktif katılımı sağlanmalıdır.” (K13)

“Aile eğitimi, göstererek oyunla olmalı.” (K6)

“Çocuğun sosyalleşebileceği alanlar yaratılmalı.” (K11)

“Çocukların okullara gelebilmesi için fırsatlar oluşturulmalı.” (K14)

“Web araçları ve video kullanımının aileye öğretilmesi gerekir.” (K2)

“Oyunlaştırma ve teknoloji entegrasyonu yaşam becerilerini eğlenceli hale getirir.” (K7)

“Oyunlaştırma, öğrencinin eğlenerek öğrenmesini sağlar.” (K10)

Özel gereksinimli öğrencilere evde yaşam becerileri kazandırmada en etkili yaklaşım; bireyselleştirilmiş, oyunla desteklenmiş, teknolojik araçlardan yararlanılan, aile katılımını ve toplumsal entegrasyonu içeren çok yönlü bir modeldir. Öğrencinin bireysel gereksinimlerinin saptanması, bu ihtiyaçlara uygun öğretim ortamı ve yöntemi ile desteklenmesi; aile-öğretmen iş birliği, gerçek yaşam deneyimlerinin planlanması ve pozitif pekiştirme ile desteklenmesi, sürecin başarıya ulaşmasında kritik öneme sahiptir.

4. Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada, evde eğitim alan özel gereksinimli öğrencilerin yaşam becerilerini kazanmalarında oyun ve arkadaşlık ilişkilerinin etkisi, sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda incelenmiştir. Araştırmaya katılan 14 öğretmenin yanıtları, içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiş ve bulgular üç temel tema altında toplanmıştır: yaşam becerilerinin kazandırılmasında evde eğitimin rolü, oyun ve oyunlaştırma uygulamalarının etkisi ve ailenin süreçteki belirleyici rolü.

Elde edilen bulgulara göre, evde eğitim özel gereksinimli öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre planlanmış, erişilebilir ve sürdürülebilir bir eğitim modeli olarak değerlendirilmektedir. Katılımcıların tamamı, yaşam becerilerinin geliştirilmesinde evde eğitimin önemli bir fırsat sunduğunu, özellikle sağlık problemleri veya ulaşım kısıtları nedeniyle örgün eğitime katılamayan öğrenciler için bu modelin kaçınılmaz olduğunu ifade etmiştir.

Araştırmanın temel bulgularından biri de oyun ve oyunlaştırma temelli öğretimin yaşam becerilerinin kazandırılmasında güçlü bir araç olduğudur. Oyunların öğrencilerin dikkatini artırdığı, öğrenmeyi eğlenceli ve kalıcı hale getirdiği, motivasyonu yükselttiği ve sosyal etkileşim becerilerini desteklediği belirlenmiştir. Öğretmenler, hem birebir öğretimde hem de grup etkinlikleri potansiyelinde oyun kullanımının öğrencilerin günlük yaşam becerilerini (kişisel bakım, iletişim, karar verme vb.) daha kolay edindiklerini vurgulamıştır.

Bununla birlikte, arkadaşlık ilişkileri ve sosyal etkileşim boyutunun evde eğitimde yetersiz kaldığı ve

öğrencilerin sosyal gelişimlerinin bu nedenle sınırlanabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların çoğu, öğrencilerin aralıklı da olsa akranlarıyla fiziksel ya da dijital ortamda etkileşime geçmesinin öğrenme sürecini destekleyeceğini belirtmiştir.

Ayrıca, araştırma bulgularında ailenin yaşam becerilerinin kazandırılmasında belirleyici bir faktör olduğu net şekilde ortaya çıkmıştır. Ailelerin eğitim sürecine aktif olarak katılım göstermesi, öğrenilen becerilerin günlük yaşantıya aktarılmasında ve kalıcılığının sağlanmasında kritik öneme sahiptir. Öğretmenler, aile desteği olmadan evde eğitim sürecinin sınırlı kalacağını, özellikle tekrar, pekiştirme ve duygusal destek açısından ailenin rolünün vazgeçilmez olduğunu vurgulamıştır.

Sonuç olarak, bu araştırma evde eğitimde yaşam becerilerinin kazandırılmasında oyun, arkadaşlık ve aile iş birliği gibi unsurların birbirini tamamlayan unsurlar olduğunu ortaya koymaktadır. Etkili bir evde eğitim süreci için öğretim programlarının bireyselleştirilmiş, oyun temelli ve sosyal etkileşime açık yapıda olması; ailelerin ise bilinçli, katılımcı ve destekleyici bir rol üstlenmesi gerekmektedir.

Tartışma

Özel ihtiyaçları olan öğrenciler için evde eğitimin önemi, son zamanlarda eğitim alanındaki tartışmalarda giderek daha fazla kabul görmektedir. Araştırma bulguları, evde eğitimin, sağlık kısıtlamaları ve geleneksel okullara erişimde kısıtlamalar gibi çeşitli engeller nedeniyle geleneksel eğitim ortamlarına devam edemeyen bireyler için kritik fırsatlar sunduğunu göstermektedir (Duque vd., 2021). Bu benzersiz öğretim yöntemi, özel ihtiyaçları olan öğrencilerin bireysel yetenekleri ve özel ihtiyaçlarının ana akım eğitim ortamlarına kıyasla daha etkili bir şekilde ele alınabileceği kişiselleştirilmiş öğrenme deneyimleri sunmaktadır.

Ayrıca, ev eğitimi çerçeveleri içinde arkadaşlıkların rolüne özellikle dikkat edilmelidir. Araştırmalar, olumlu ve destekleyici arkadaşlıkların, özel ihtiyaçları olan öğrenciler arasında özellikle yaygın olan yalnızlık ve kaygı duygularını hafifletebileceğini göstermektedir (Fox vd., 2024; Biggs & Snodgrass, 2020). Bazı akademisyenler, tüm çocukların aynı düzeyde sosyal etkileşime ihtiyaç duymadığını savunsa da, kaliteli arkadaşlıkların zihinsel sağlığa önemli bir katkı sağladığı vurgulanmaktadır (Fox vd., 2024). Anlamlı ilişkiler kurma becerisi, özel ihtiyaçları olan öğrencilerin sosyal becerilerini ve duygusal gelişimini önemli ölçüde geliştirebilir ve böylece normallik ve kabul duygusunu besleyebilir (Rodzi & Rashid, 2024; Rizka & Kurniawati, 2020).

Evde eğitim bağlamında, arkadaşlıklar, sosyal etkileşim için bir platform görevi gören yapılandırılmış aile etkinlikleri ve topluluk katılımı yoluyla gelişebilir. Bu etkileşimler, hem kapsayıcı hem de özel eğitim programlarında sıklıkla hedeflenen iletişim, empati ve işbirliği gibi temel yaşam becerilerinin gelişimini kolaylaştırabilir (Meyer & Ostrosky, 2013; Meyer & Ostrosky, 2015). Akranlar arasında iletişimi ve katılımcı katılımı vurgulayan diyalogik öğrenme modeli, arkadaşlıkların kurulmasına ve sosyal etkileşimlerin geliştirilmesine elverişli ortamlar yaratmada faydalıdır (Duque vd., 2021). Ek olarak, bu çerçeve sadece arkadaşlıkları beslemekle kalmaz, aynı zamanda sosyal bağlamlarda fikir paylaşımını ve problem çözmeyi teşvik ederek özel ihtiyaçları olan çocukların kişisel ve sosyal gelişimini güçlendirir (Lu vd., 2024; Douma vd., 2024).

Ayrıca, araştırmalar, özel ihtiyaçları olan öğrencilerin standart eğitim ortamlarında mevcut engeller nedeniyle arkadaşlık kurmada sıklıkla zorluklarla karşılaştıklarını vurgulamaktadır. Bu engeller, sosyal yanlış anlamalardan, farklı iletişim tarzlarından ve engelliliğin etrafında sıklıkla oluşan önyargılardan kaynaklanabilir (Sedgewick vd., 2015). Ancak, ebeveynlerin veya bakıcıların akranlarla etkileşimi aktif olarak kolaylaştırabildiği bir ev eğitimi ortamında, öğrenciler bu önemli sosyal ilişkileri geliştirmede daha başarılı olabilirler. Ev ortamının destekleyici yapısı, ebeveynlerin organize oyun günleri veya topluluk katılımı yoluyla sosyal deneyimleri özelleştirmelerine olanak tanır ve böylece zengin bir sosyal öğrenme ortamı oluşturur (Rodzi & Rashid, 2024).

Arkadaşlık ve beceri gelişimi arasındaki karmaşık etkileşim, başarılı ev eğitimi yaklaşımlarının sosyal fırsatları artırmak için kasıtlı stratejiler içermesi gerektiğini göstermektedir. Araştırmalar, özel ihtiyaçları olan öğrenciler arasında duygusal iyilik, sosyal beceriler ve dayanıklılık geliştirmek için yüksek kaliteli arkadaşlıkların önemini savunmaktadır (Conn, 2013). Bu nedenle, sosyal etkileşimin evde eğitim gören öğrencilerin genel gelişimine etkisini kabul etmek çok önemlidir ve bu da eğitimcilerin ve ebeveynlerin akademik öğrenmenin yanı sıra arkadaşlıkların gelişimine de öncelik vermesi gerektiği sonucuna götürür.

Sonuç olarak, özel ihtiyaçları olan öğrenciler için ev eğitiminin olumlu etkileri çok yönlüdür ve hem akademik başarıyı hem de sosyal-duygusal gelişimi kapsar. Bu çerçevede arkadaşlıkların geliştirilmesine öncelik vererek, yaşam becerilerini geliştiren ve bu öğrencileri daha rehabilite edici ve kapsayıcı bir ortama yönlendiren bütünleştirici bir yaklaşımı kolaylaştırabilir.

Özel ihtiyaçları olan öğrencilerin yaşam becerilerinin gelişimini desteklemede oyun temelli öğrenme yaklaşımlarının önemi, eğitim araştırmalarında giderek daha fazla kabul görmektedir. Araştırmalar,

yapılandırılmış oyun etkinliklerinin özel ihtiyaçları olan çocukların katılımını kolaylaştırdığını ve bilişsel becerilerini geliştirdiğini göstermektedir. Norok & Khairuddin (2023), oyun temelli öğrenmenin, öğrencilerin yeni bilgileri ilgi çekici bir şekilde özümsemelerine ve becerilerini geliştirmelerine olanak tanıdığı için öğrenme güçlüğü çeken öğrenciler için özellikle etkili olduğunu belirtmektedir. Eğitim ortamlarına oyun unsurları katılarak, öğrenciler sadece motivasyonlarının arttığını hissetmekle kalmaz, aynı zamanda dikkat sürelerinde de belirgin bir iyileşme gösterir. Bu iddia, (Ishartiwi vd., 2022) tarafından da desteklenmektedir. Bu araştırmacılar, çeşitli öğrenme ihtiyaçlarına cevap veren yenilikçi öğretim materyallerinin önemini vurgulamakta ve özel eğitimde oyun gibi ilgi çekici metodolojilerin rolünü ima etmektedir.

Ayrıca, özel ihtiyaçları olan öğrencilerin eğitim deneyimlerini geliştirmede teknolojinin yararı da göz ardı edilemez. Ramadani (2024), teknolojinin özel ihtiyaçları olan öğrencilerin motivasyon düzeylerini önemli ölçüde artırdığını ve bunun öğrenme görevlerine katılımları için çok önemli olduğunu belirtmektedir. Motivasyondaki bu artış, öğrenme güçlüğü olan öğrenciler için öz savunma eğitiminin önemini tartışan (Prater vd., 2014)'in bulguları ile uyumludur. Bu bulgular, güçlendirilmiş öğrencilerin oyun tabanlı yöntemlerle öğrenirken daha fazla katılım ve başarı gösterme olasılığının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Teknoloji ve oyunların entegrasyonu, öğrencilerin ihtiyaçlarına özel olarak hitap eden, onların oyun ve yaratıcılık konusundaki doğal heveslerinden yararlanarak karma bir öğrenme ortamı yaratır.

Önemli olarak, bu yenilikçi metodolojilerin uygulanmasında öğretmenlerin rolü küçümsenemez. Tasu'Ah ve arkadaşları (2023), bilgi okuryazarlığı ve kapsayıcı eğitim deneyimi gelişmiş öğretmenlerin oyun temelli öğrenme deneyimlerini etkili bir şekilde kolaylaştırabileceğini vurgulamaktadır. Öğretmenler, bireysel öğrenci ihtiyaçlarını ve özelliklerini daha iyi tanımaya başladıkça, öğrenme çıktılarını optimize etmek için oyun temelli etkinlikleri özelleştirebilirler. Ayrıca, ebeveynleri ve toplumu etkileşimli öğrenmeye dahil eden işbirlikçi yaklaşım, öğrencileri çok düzeyde meşgul eder ve kişisel ve sosyal gelişime elverişli destekleyici bir ortam oluşturur.

Kanıtlar, özel ihtiyaçları olan öğrencilerin eğitiminde oyun tabanlı öğrenme stratejilerinin benimsenmesinin, yaşam becerilerinin kazanılmasını desteklemekle kalmayıp, eğitim yolculuklarını daha bütüncül bir şekilde ilerletmeye de yardımcı olduğunu göstermektedir. Etkileşimli yöntemlerle motivasyon ve dikkati artırarak, eğitimciler bu öğrencilerin hayatlarında gerçek bir fark yaratabilir ve onlara topluluklarında bağımsızlık ve sosyal katılım için gerekli araçları sağlayabilir.

Mevcut araştırma, oyunların öğretim sürecine dahil edilmesinin eğitimi eğlenceli hale getirmekle kalmayıp, katılımcı öğretmenlerin de vurguladığı gibi kalıcı öğrenmeyi desteklediğini ortaya koymuştur. Araştırmalar, oyun tabanlı öğrenmenin çocuk gelişiminin çeşitli yönleri üzerinde, özellikle özel ihtiyaçları olan çocuklar için olumlu etkisini tutarlı bir şekilde yansıtmaktadır. Örneğin, Alotaibi'nin (2024) sistematik incelemesi, oyun tabanlı öğrenmenin, nörogelişimsel bozukluğu olan öğrenciler için çok önemli bileşenler olan sosyal becerileri, öz farkındalığı ve öz düzenlemeyi geliştirdiğini doğrulamaktadır. Oyunların entegrasyonu, işbirliğine dayalı öğrenme ortamlarını teşvik ederek, çocukların etkileşimli oyunlar aracılığıyla kişilerarası becerilerini güçlendirmelerini sağlar (García-Gil vd., 2023). Ayrıca, araştırmalar eğitim oyunlarının öğrenci motivasyonunu önemli ölçüde artırdığını ve öğrenme faaliyetleri sırasında daha yüksek katılım ve memnuniyet düzeylerine yol açabileceğini göstermiştir (Yu vd., 2020). Oyunlaştırılmış öğrenmeye bağlılık, çeşitli öğrenme stillerine hitap ederken katılımı da teşvik ettiği için özel ihtiyaçları olan öğrenciler için özellikle faydalıdır.

Ek olarak, "The Emotion Detectives" gibi bazı oyunların duygu odaklı tasarımı, nörogelişimsel bozukluk tanısı alan çocukların sosyal-duygusal becerilerindeki gelişmeleri hedeflemektedir (Löytömäki vd., 2023). Bu, oyunların bu öğrencilerin benzersiz ihtiyaçlarına göre uyarlanabileceğini ve kişisel ve sosyal gelişimleri için gerekli olan ilgili yaşam becerilerini geliştirebileceğini göstermektedir. Sosyal beceri eğitimi için sanal veya dijital müdahalelerin kullanılması fikri, oyun tabanlı yaklaşımların çocukların sosyal becerilerini öğrenmeleri için etkili bir araç olabileceğini de göstermektedir (Craig vd., 2015). Oyun ile eğitimi harmanlayan davetkar bir atmosfer yaratarak, bu yöntemler geleneksel eğitim yöntemlerini zor bulan öğrencilerin sosyal etkileşimlerini ve duygusal anlayışlarını geliştirme potansiyeline sahiptir.

Ayrıca, oyunlaştırmanın olumlu etkileri iyi belgelenmiş olsa da, bazı eğitimcilerin bu stratejileri benimsemede karşılaşılabilecekleri zorlukları ve direnci kabul etmek önemlidir. Oyunların genellikle ciddi eğitim araçları olarak değil, bir eğlence biçimi olarak algılandığına dair görüş, literatürde de yankı bulmaktadır (Martínez-Borreguero vd., 2020). Bu nedenle, oyunlaştırmanın faydalarını tam olarak gerçekleştirmek için, eğitimcilerin oyunları müfredatlarına dahil etmeleri konusunda sürekli mesleki gelişim ve destek gerekli olabilir (Gong, 2024). Bu, özel ihtiyaçları olan öğrencilerin çeşitli ihtiyaçlarını karşılayan sağlam bir eğitim çerçevesi oluşturmak için çok önemlidir.

Sonuç olarak, oyunları, eğitim metodolojilerini ve duygusal zeka uygulamalarını harmanlayan sinerjik yaklaşım, özel ihtiyaçları olan öğrencilerin öğrenme yolculuğunu desteklemek için kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır. Kanıtların da gösterdiği gibi, eğitimde oyunlaştırma, akademik yetenekleri zenginleştirirken aynı zamanda önemli yaşam becerilerini de geliştirerek, öğrencileri gelecekteki sosyal etkileşimlere ve zorluklara hazırlayan bütünsel bir gelişim sağlar.

Özel ihtiyaçları olan öğrencilerin yaşam becerilerini edinmelerinde aile desteğinin kritik rolünü incelerken, aile katılımı ile eğitim sonuçları arasındaki ilişki ortaya çıkmaktadır. Araştırmalar, çeşitli bağlamlarda aile dinamikleri ile öğrencilerin eğitim başarıları arasında bir bağlantı olduğunu göstermektedir. Örneğin, Yeung ve Xia (2023), ebeveyn desteğinin, özellikle olumlu bir sosyoekonomik statü (SES) ile birleştiğinde, gençlerin eğitim beklentilerini önemli ölçüde artırdığını vurgulamakta ve aile bağlamının eğitim süreçlerini derinden etkilediğini öne sürmektedir. Bu bulgular, Qiu ve Ye (2023)'nin, SES düzeyi yüksek ailelerin, öğrencilerin katılımını ve performansını artıran kapsamlı eğitim kaynakları sağlama eğiliminde olduğunu iddia eden bulgularıyla da örtüşmektedir. Bu çalışmalar, öğrencilerin öğrendikleri becerileri pekiştirmek için, özellikle özel ihtiyaçları olan öğrencilerin ev eğitim ortamlarında, ailenin aktif katılımının gerekliliğini vurgulamaktadır.

Ayrıca, aile katılımı ve öğrenci sonuçları arasındaki etkileşim, Murphy ve arkadaşları (2021) ve Kelly ve arkadaşları (2021) tarafından vurgulanan işbirliği programları aracılığıyla daha da netleştirilmiştir. Araştırmaları, aileler ve eğitimciler arasında etkili ortaklıkların çocukların davranış destek sistemlerini geliştirebileceğini ve kişisel ve akademik başarı için gerekli yaşam becerilerini teşvik edebileceğini doğrulamaktadır. Bu çalışmalardan elde edilen bilgiler, hem ailelerin hem de eğitim profesyonellerinin rollerinin eşit derecede önemli olduğu sistemik bir yaklaşıma işaret etmekte ve eğitimcilerin, optimal öğrenme ortamları yaratmak için ailelerle gerçek ve işbirliğine dayalı ilişkiler kurmaya odaklanmaları gerektiğini yinelemektedir.

Dahası, aile katılımı hakkında devam eden diyaloglar, aile desteğinin sadece teşvikten öteye geçtiği, eğitim faaliyetlerine katılımı da içerdiği konusunda bir fikir birliği ortaya koymaktadır. Lara ve Saracosti (2019), ebeveyn katılımının çeşitli eğitim bağlamlarında çocukların akademik başarılarıyla önemli ölçüde ilişkili olduğunu vurgulamakta ve çocuklarının eğitimine aktif olarak katılan ebeveynlerin sadece öğrenmenin önemini örneklemekle kalmayıp, çocuklarının yaşam becerilerinin gelişimini de doğrudan etkilediğini öne sürmektedir.

Sonuç olarak, ampirik kanıtlar, evde eğitim gören özel ihtiyaçları olan öğrencilerin yaşam becerilerinin geliştirilmesinde aile desteğinin hayati rolünü tutarlı bir şekilde ortaya koymaktadır. Literatürün sentezi, aile üyelerinin aktif ve samimi katılımının sadece eğitim sonuçlarını iyileştirmekle kalmayıp, öğrencilerin öğrendikleri becerileri gerçek yaşam bağlamlarında uygulamalarını da sağladığını göstermektedir. Bu nedenle, gelecekteki eğitim stratejileri, özel ihtiyaçları olan öğrencilerin eğitiminde etkili bir pedagoji için temel taş olarak kabul edilen aile katılımını kolaylaştıran ve değer veren çerçeveler oluşturmaya öncelik vermelidir.

Son zamanlarda eğitim alanında, özel ihtiyaçları olan öğrencilerin yaşam becerilerini geliştirmede sosyal etkileşim ve arkadaşlığın rolü büyük ilgi görmektedir (Rizka & Kurniawati, 2020). Bu iddia, özel ihtiyaçları olan çocukların sosyal yetkinliklerinin gelişiminde akran etkileşimlerinin ve arkadaşlıkların temel rolünü inceleyen çeşitli araştırmalarla daha da doğrulanabilir. Rizka ve Kurniawati'nin bulguları, sosyal becerilerin özel ihtiyaçları olan çocuklar arasında kaliteli arkadaşlıkların gelişmesinde hayati bir rol oynadığını vurgulamakta ve daha yüksek sosyal becerilerin daha iyi sosyal destek ve arkadaşlık kalitesiyle ilişkili olduğunu belirtmektedir. Bu durum, sosyal çevrenin gerekliliğini vurgulamaktadır; öğrenciler evde eğitim gördüklerinde, bu temel etkileşimler için fırsatlar önemli ölçüde azalmaktadır. Meyer ve Ostrosky'ye göre, en az bir karşılıklı arkadaşlığa sahip olmak, sosyal beceriler ve akran kabulü arasındaki ilişkiyi önemli ölçüde aracılık eder ve arkadaşlıkların engelli çocukların sosyal uyumu için ne kadar önemli olduğunu göstermektedir (Meyer & Ostrosky, 2015).

Ayrıca, araştırmalar, kapsayıcı ortamlara devam eden çocukların, ortak ortamlara erişimin arkadaşlık oluşumuna yol açan karşılaşmaları kolaylaştırdığı için istikrarlı arkadaşlıklar kurma olasılığının daha yüksek olduğunu göstermiştir (Biggs & Snodgrass, 2020). Özellikle, kapsayıcı eğitim ortamlarında bulunanlar, yalnızca özel ortamlarda bulunan akranlarına kıyasla daha iyi sosyal etkileşimler sergileme eğilimindedir (Sedgewick vd., 2015). Bu bulgu, kapsayıcı eğitim uygulamalarının özel ihtiyaçları olan öğrencilerin sosyal katılımını artırarak sosyal beceri gelişimini desteklediğini savunan Koster ve arkadaşları tarafından da doğrulanmaktadır (Koster vd., 2010). Liu ve arkadaşlarının araştırmasında da gösterildiği gibi, ebeveynlerin katılımı, çocukların deneyimleri hakkında iletişimi artırarak ve gerekli davranış beklentilerini pekiştirerek sosyal becerileri geliştirebilir (Liu vd., 2022).

Ayrıca, elverişli bir eğitim ortamının önemi, Biggs ve Snodgrass'ın (2020) bulgularında da ortaya konmaktadır. Bu araştırmacılar, farklı iletişim ihtiyaçları olan çocuklar arasında arkadaşlıkların gelişmesi için yakınlık ve bağlamın çok önemli olduğunu savunmaktadır. Araştırmacılar, çocukların okul ortamında ortak

fiziksel alanlara erişimi yoksa arkadaşlıkların daha az oluşma olasılığı olduğunu belirtmektedir. Arkadaşlıklar aracılığıyla sağlanan duygusal destek, sosyal izolasyona yatkın olanlar için özellikle hayati önem taşımaktadır (Fox vd., 2022). Ayrıca, Watson'ın da vurguladığı gibi, eğitimde kapsayıcılığın sadece özel ihtiyaçları olan akranlar arasında değil, farklı eğitim deneyimleri arasında da geleneksel arkadaşlık kavramlarını yeniden şekillendirdiğini vurgulayarak, arkadaşlığın toplumsal ve bağlamsal mekanizmalarına daha fazla dikkat edilmesi gerekmektedir (Watson, 2018).

Sonuç olarak, özel ihtiyaçları olan öğrencilerin yaşam becerilerinin gelişimi ile ilgili kritik bulgular, özellikle kapsayıcı eğitim ortamları aracılığıyla sosyal etkileşimlerin ve arkadaşlıkların gerekliliğini vurgulamaktadır. Okullar, genel yaşam becerilerine ve topluma entegrasyona katkıda bulunan sosyal becerilerin geliştirilmesi için hayati öneme sahip olan bu etkileşimler için temel ortamlar olarak hizmet etmektedir.

Öneriler

Araştırma bulgularına dayalı olarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. Öğretim ve Program Geliştirmeye Yönelik Öneriler

- ❖ Yaşam becerileri öğretimi, bireyselleştirilmiş eğitim planları (BEP/BÖP) doğrultusunda hazırlanmalı; öğrencinin ilgi, ihtiyaç ve beceri düzeyine göre yapılandırılmalıdır.
- ❖ Adım adım öğretim, görsel destek kullanımı ve oyunlaştırma teknikleri yaygınlaştırılmalı; özellikle günlük yaşamla doğrudan ilişkili beceriler eğitsel oyunlar aracılığıyla kazandırılmalıdır.
- ❖ Sanatsal, sportif ve yaratıcı etkinliklere yer verilerek öğrencilerin çok yönlü gelişimi desteklenmelidir.

2. Aileye Yönelik Öneriler

- ❖ Aileler, yaşam becerilerinin ev ortamında kalıcı hale gelmesi için aktif katılımcı olarak sürece dâhil edilmelidir.
- ❖ Ailelere, oyunların sadece eğlence değil aynı zamanda birer öğrenme aracı olduğu yönünde bilinçlendirme ve rehberlik sağlanmalıdır.
- ❖ Aileler, çocuklarının günlük yaşamlarında görev almaları için rutinler oluşturmalı ve bağımsızlıklarını destekleyecek fırsatlar yaratmalıdır.

3. Sosyalleşmeye Yönelik Öneriler

- ❖ Evde eğitim gören özel gereksinimli çocukların sosyalleşebileceği grup etkinlikleri, çevrimiçi sınıf etkileşimleri veya okula aralıklı erişim olanakları sağlanmalıdır.
- ❖ Arkadaşlık kurma ve sürdürülebilir becerilerinin desteklenmesi için dijital ortamda grup çalışmaları, drama ve rol yapma oyunları teşvik edilmelidir.

4. Politika ve Uygulama Önerileri

- ❖ Evde eğitim sürecinin daha etkili yürütülebilmesi için eğitim ortamları fiziksel ve teknolojik açıdan desteklenmeli, öğretmenlerin bu ortamlarda daha işlevsel çalışmaları sağlanmalıdır.
- ❖ Aile eğitimi programları geliştirilmeli, rehber öğretmenler veya özel eğitim uzmanları tarafından ev ziyaretleri ya da çevrim içi danışmanlık hizmetleri verilmelidir.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Yazarlarının katkı oranı eşit düzeydedir.

Çıkar Çatışması

Bu araştırmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Alotaibi, M. (2024). Game-based learning in early childhood education: A systematic review and meta-analysis. *Frontiers in Psychology*, 15. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1307881>
- Basham, P., Merrifield, J., & Hepburn, C. R. (2007). *Home schooling from the extreme to the mainstream*. Canada: The Fraser Institute.
- Bauman, K. J. (2001). *Home schooling in the United States: Trends and characteristics*. Population Division.
- Biggs, E., & Snodgrass, M. (2020). Children's perspectives on their relationships with friends with and

without complex communication needs. *Research and Practice for Persons With Severe Disabilities*, 45(2), 81–97. <https://doi.org/10.1177/1540796919901271>

Birkan, B. (2002). Erken özel eğitim hizmetleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 3(2), 99–109.

Conn, C. (2013). Investigating the social engagement of children with autism in mainstream schools for the purpose of identifying learning targets. *Journal of Research in Special Educational Needs*, 14(3), 153–159. <https://doi.org/10.1111/1471-3802.12010>

Craig, A., Brown, E., Upright, J., & DeRosier, M. (2015). Enhancing children's social emotional functioning through virtual game-based delivery of social skills training. *Journal of Child and Family Studies*, 25(3), 959–968. <https://doi.org/10.1007/s10826-015-0274-8>

Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Douma, I., Boer, A., & Minnaert, A. (2024). Seeing myself through the eyes of my peers: Explaining the self-concept of students with and without special educational needs through acceptance and friendship. *British Journal of Educational Psychology*, 94(2), 586–600. <https://doi.org/10.1111/bjep.12668>

Duque, E., Carbonell, S., Botton, L., & Roca, E. (2021). Creating learning environments free of violence in special education through the dialogic model of prevention and resolution of conflicts. *Frontiers in Psychology*, 12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.662831>

Fox, L., Asbury, K., Code, A., & Toseeb, U. (2022). Parents' perceptions of the impact of COVID-19 and school transition on autistic children's friendships. *Autism*, 27(4), 983–996. <https://doi.org/10.1177/13623613221123734>

Fox, L., Williams, R., & Asbury, K. (2024). Experiences of friendships among autistic children in UK schools: A qualitative meta-synthesis. *Neurodiversity*, 2. <https://doi.org/10.1177/27546330241272250>

García-Gil, M., Domínguez, F., Rodríguez, M., & Antequera, J. (2023). Exploring video game engagement, social-emotional development, and adolescent well-being for sustainable health and quality education. *Sustainability*, 16(1), 99. <https://doi.org/10.3390/su16010099>

Gong, Z. (2024). Teachers' role in facilitating outdoor game education: A qualitative study in Jingmen vocational college pre-school education settings. *Pacific International Journal*, 6(4), 165–169. <https://doi.org/10.55014/pij.v6i4.507>

Gözler, A., Turan, B. N., & Turan, M. B. (2020). Çocuk oyunlarının ilkökul öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerine etkisi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 186–201.

Ishartiwi, I., Handoyo, R., Prabawati, W., & Suseno, A. (2022). Special education teacher's need of alternative teaching materials for distance learning for students with special needs. *Jurnal Kependidikan: Penelitian Inovasi Pembelajaran*, 6(2). <https://doi.org/10.21831/jk.v6i2.48290>

Kelly, E., Harbin, S., Spaulding, S., Roberts, C., & Artman-Meeker, K. (2021). A qualitative examination of family and educator perspectives on early childhood behavior supports. *Topics in Early Childhood Special Education*, 42(2), 162–174. <https://doi.org/10.1177/0271121420986868>

Kolburan, G., & Tosun, Ü. (2011). İlköğretim ikinci kademe öğrencileri arasında yaşam becerileri eğitimi yoluyla I. kademede edinilmiş değerleri pekiştiren gelişimsel bir model önerisi. In *Değerler Eğitimi Sempozyumu: Sosyal ve Kurumsal Yönleriyle Değerler Eğitimi, Bildiri Özetleri* (s. 246–247). Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.

Koster, M., Pijl, S., Nakken, H., & Houten, E. (2010). Social participation of students with special needs in regular primary education in the Netherlands. *International Journal of Disability Development and Education*, 57(1), 59–75. <https://doi.org/10.1080/10349120903537905>

Lara, L., & Saracostti, M. (2019). Effect of parental involvement on children's academic achievement in

- Liu, H., Qiu, Y., & Luo, L. (2022). Exploring family educational involvement and social skills in Chinese preschoolers: The moderating role of parent-child relationship. *Frontiers in Psychology*, 13, 911421. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.911421>
- Löytömäki, J., Ohtonen, P., & Huttunen, K. (2023). Serious game *The Emotion Detectives* helps to improve social-emotional skills of children with neurodevelopmental disorders. *British Journal of Educational Technology*, 55(3), 1126–1144. <https://doi.org/10.1111/bjet.13420>
- Lu, B., Shen, X., Gai, X., & Xie, X. (2024). Can friendship quality buffer the impact of parental phubbing on adolescents' gratitude? The longitudinal mediating role of basic psychological needs' satisfaction. *Behavioral Sciences*, 14(11), 1083. <https://doi.org/10.3390/bs14111083>
- Martínez-Borreguero, G., Perera-Villalba, J., Mateos-Núñez, M., & Naranjo-Correa, F. (2020). Development of ICT-based didactic interventions for learning sustainability content: Cognitive and affective analysis. *Sustainability*, 12(9), 3644. <https://doi.org/10.3390/su12093644>
- Meyer, L., & Ostrosky, M. (2013). Measuring the friendships of young children with disabilities. *Topics in Early Childhood Special Education*, 34(3), 186–196. <https://doi.org/10.1177/0271121413513038>
- Meyer, L., & Ostrosky, M. (2015). Impact of an affective intervention on the friendships of kindergarteners with disabilities. *Topics in Early Childhood Special Education*, 35(4), 200–210. <https://doi.org/10.1177/0271121415571419>
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Murphy, C., Matthews, J., Clayton, O., & Cann, W. (2021). Partnership with families in early childhood education: Exploratory study. *Australasian Journal of Early Childhood*, 46(1), 93–106. <https://doi.org/10.1177/1836939120979067>
- Norok, N., & Khairuddin, K. (2023). Conceptualizing play-based learning method for students with special learning needs. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*, 12(3). <https://doi.org/10.6007/ijarped/v12-i3/18463>
- Özer, A., Gürkan, C., & Ramazanoğlu, O. (2006). Oyunun çocuk gelişimi üzerine etkileri. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 5(6), 67–79.
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Prater, M., Redman, A., Anderson, D., & Gibb, G. (2014). Teaching adolescent students with learning disabilities to self-advocate for accommodations. *Intervention in School and Clinic*, 49(5), 298–305. <https://doi.org/10.1177/1053451213513958>
- Qiu, Y., & Ye, P. (2023). The influence of family socio-economic status on learning engagement of college students majoring in preschool education: The mediating role of parental autonomy support and the moderating effect of psychological capital. *Frontiers in Psychology*, 13, 1081608. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1081608>
- Ramadani, R. (2024). Enhancing English learning for special needs students through technology. *Asian Journal of Research in Computer Science*, 17(6), 126–134. <https://doi.org/10.9734/ajrcos/2024/v17i6462>
- Ray, B. D. (2015). Research fact on homeschooling. *National Home Education Research Institute (NHERI)*, 1(3).
- Rizka, C., & Kurniawati, F. (2020). The role of social skills on social support mediated by quality of friendship in special need children at inclusive primary school. <https://doi.org/10.4108/eai.18-9-2019.2293324>
- Rodzi, Z., & Rashid, S. (2024). Parents' knowledge about teaching prayer among students with learning difficulties. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 14(4).

- Sarı, H., Karaca, A., & Kızılkaya, A. E. (2020). Türkiye’de evde eğitim hizmetlerinin ebeveyn görüşlerine göre incelenmesi. *Karamanoğlu Mehmetbey Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 87–99.
- Sedgewick, F., Hill, V., Yates, R., Pickering, L., & Pellicano, E. (2015). Gender differences in the social motivation and friendship experiences of autistic and non-autistic adolescents. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 46(4), 1297–1306. <https://doi.org/10.1007/s10803-015-2669-1>
- Taşdan, M., & Demir, Ö. (2010). Alternatif bir eğitim modeli olarak ev okulu. *Educational Sciences and Practice*, 9(18), 81–99.
- Türk Dil Kurumu (TDK). (2024). *Türkçe sözlük içinde*. <http://www.tdk.gov.tr/index.php>
- Varışoğlu, B., Şeref, İ., Gedik, M., & Yılmaz, İ. (2013). Türkçe dersinde uygulanan eğitsel oyunlara yönelik tutum ölçeği: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 6(11), 1060–1081.
- Watson, K. (2018). ‘We are all friends’: Disrupting friendship play discourses in inclusive early childhood education. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 20(3), 253–264. <https://doi.org/10.1177/1463949118772575>
- Yeung, J., & Xia, L. (2023). Family and individual contexts of middle-school years and educational achievement of youths in middle-aged adulthood. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(4), 3279. <https://doi.org/10.3390/ijerph20043279>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yu, Z., Ming-le, G., & Wang, L. (2020). The effect of educational games on learning outcomes, student motivation, engagement and satisfaction. *Journal of Educational Computing Research*, 59(3), 522–546. <https://doi.org/10.1177/0735633120969214>
- Yuen, M., Chan, R. M., Gysbers, N. C., Lau, P. S., Lee, Q., Shea, P. M., ... & Chung, Y. B. (2010). Enhancing life skills development: Chinese adolescents’ perceptions. *Pastoral Care in Education*, 28(4), 295–310.

EXTENDED ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the effect of play and friendship relationships on the acquisition of life skills in special needs students within the scope of home education, based on the views of classroom teachers. This study, structured according to the phenomenology design of qualitative research designs, was conducted through semi-structured interviews with 14 special education teachers working in different provinces during the spring semester of 2025.

A qualitative research design was used in this study (Yıldırım and Şimşek, 2018). Data were collected through semi-structured interviews with a total of 14 participating teachers, including 12 women and 2 men. Three field experts developed, evaluated, and analyzed the themes, thereby ensuring the reliability and validity of the collected data. For external reliability, detailed information about the methods and analyses was provided to researchers who may conduct similar studies. Content analysis was used to analyze the data, and themes of gamification, friendship and family, life skills, and suggestions were identified using frequencies and categories.

This research was conducted to examine the effect of games and friendship relationships on the development of life skills within the scope of home education applications for students with special needs. The research was conducted within the framework of the phenomenology design, which is one of the qualitative research designs. This design is an appropriate approach for deeply understanding individuals' experiences related to a specific phenomenon and the meanings they attribute to these experiences (Creswell, 2013; Yıldırım & Şimşek, 2018).

In this study, the effect of play and friendship relationships on the acquisition of life skills by special needs

students receiving home education was examined in line with the views of classroom teachers. The responses of the 14 teachers who participated in the study were evaluated using content analysis, and the findings were grouped under three main themes: the role of home education in the acquisition of life skills, the effect of play and gamification applications, and the decisive role of the family in the process.

According to the findings, home education is considered an education model that is planned according to the individual needs of students with special needs, accessible, and sustainable. All participants stated that home education offers an important opportunity for the development of life skills, especially for students who cannot attend formal education due to health problems or transportation constraints.

One of the main findings of the study is that game-based and gamified instruction is a powerful tool for teaching life skills. It has been determined that games increase students' attention, make learning fun and memorable, boost motivation, and support social interaction skills. Teachers emphasized that the use of games in both one-on-one instruction and group activities helped students acquire daily life skills (personal care, communication, decision-making, etc.) more easily.

However, it was concluded that friendship relationships and social interaction were insufficient in home education and that students' social development could be limited as a result. Most participants stated that students' interaction with their peers, even intermittently, in physical or digital environments would support the learning process.

In addition, the research findings clearly showed that the family is a decisive factor in the acquisition of life skills. Active participation of families in the education process is critical in transferring the learned skills to daily life and ensuring their permanence. Teachers emphasized that without family support, the home education process would be limited, especially in terms of repetition, reinforcement, and emotional support, and that the role of the family is indispensable.

In conclusion, this study reveals that elements such as play, friendship, and family cooperation are complementary factors in the acquisition of life skills in home education. For an effective home education process, teaching programs should be individualized, play-based, and open to social interaction, while families should take on a conscious, participatory, and supportive role.

Based on the research findings, the following recommendations can be made:

1. Recommendations for Teaching and Program Development

- ❖ Life skills education should be prepared in line with individualized education plans (IEP/IEP) and structured according to the student's interests, needs, and skill levels.
- ❖ Step-by-step teaching, the use of visual aids, and gamification techniques should be widespread; skills directly related to daily life should be taught through educational games.
- ❖ Artistic, athletic, and creative activities should be included to support the multifaceted development of students.

2. Recommendations for Families

- ❖ Families should be actively involved in the process to ensure that life skills become permanent in the home environment.
- ❖ Families should be made aware that games are not only for entertainment but also learning tools, and they should be provided with guidance.
- ❖ Families should establish routines for their children to take on tasks in their daily lives and create opportunities to support their independence.

3. Recommendations for Socialization

- ❖ Group activities, online classroom interactions, or intermittent access to school should be provided for children with special needs who are educated at home so that they can socialize.
- ❖ Group work, drama, and role-playing games in digital environments should be encouraged to support the development of friendship and relationship-building skills.

4. Policy and Implementation Recommendations

- ❖ Educational environments should be supported physically and technologically to ensure that home education is conducted more effectively, and teachers should be provided with the means to work more functionally in these environments.
- ❖ Family education programs should be developed, and home visits or online counseling services should be provided by guidance counselors or special education specialists.